

N:o 42.

Ank. till Riksd. Kansli d. 8 Maj 1869, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående afkortning i kronoräkenskaperna af böter, ådömda enligt mantalskrifnings-förordningen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Lag-Utskottets behandling öfverlemnad motion (N:o 6) har Herr *L. Kinmanson* anført, att böter, som enligt mantalskrifnings- och bevillningsförordningarne kunde åläggas för försummelse att lemna uppgift till mantalskrifning eller för oriktig eller ofullständig sådan uppgift, blefvo tillförene, om den bötfällde saknade tillgång, afkortade, utan att till fängelse förvandlas. Härom vore också uttrycklig förklaring gifven genom Kongl. Maj:ts i ett särskildt mål fattade beslut den 6 Juli 1849, infördt i Författningssamlingen för samma år under N:o 51. På enahanda sätt förfors i afseende å böter, som på grund af Förordningen rörande mantalskrifning den 20 Juli 1861 ålades för uraktlåtenhet att å tillflyttningsort inom föreskrifven tid till pastor aflemna prestbevis. Men då den nya strafflagen från och med år 1865 blef till efterlefnad gällande, och Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, angående denna lags införande, befanns i 8 § innehålla, att för böter, som enligt äldre lag eller författning varda ådömda, skulle, vid bristande tillgång, förvandling till annat straff ske enligt nya strafflagen, hade böter äfven för felaktigheter af omförmälda beskaffenhet, der tillgång till deras gäldande saknades, ej vidare blifvit afkortade, utan förvandlats till fängelse vid vatten och bröd, på sätt i 2 Kap. 10 § strafflagen rörande böter i allmänhet stadgas. Detta förfaringssätt hade ock vunnit godkännande genom Kongl. Brevet den 2 November 1866, som, till svar på gjord förfrågan i ämnet, meddelade, att Kongl. Maj:t, med afse-

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 7 Saml. 21 Häft.

ende å innehållet af 8 § i 1864 års Kongl. Förordning, ansåg någon särskild förklaring i berörda hänseende icke vara erforderlig.

Då i nyssnämnda förordning bestämdes, att böter, ådömda efter äldre författning, skulle förvandlas till fängelse vid vatten och bröd enligt strafflagens allmänna stadgande, var afsigten dermed att göra förvandlingsstraffet i alla tillämpliga fall likartadt; det var sjelfva arten af ett sådant straff, jemte tidslängden för dess undergående, som blef föremål för den nya lagens föreskrifter. Men hvarken i anförda motiver eller eljest företedde sig någon anledning dertill, att de förändrade stadgandena dessutom åsyftat att införa förvandlingsstraff, der sådant tillförene ej ifrågakommit eller der böterna i brist af tillgång skolat afkortas. Då likväl äfven för detta fall nu begagnades förvandlingsstraff, gafve man åt nämnda bestämmelser en tydning, hvilken af ingen blifvit åsyftad. Emellan ordningsstadganden i förordningen om mantalsskrifning samt andra påbud i lag och författningar förefunnes väsendtliga olikheter, som borde hafva till följd att, medan böter för öfverträdelser af sednare slag blifva utbytta mot förvandlingsstraff, de enligt mantalsskrifningsförordningen ålagda böter deremot, under i öfrigt lika förhållande, ej skulle förvandlas, utan afkortas.

Åberopade förordningen afsåge nemligen att förbereda beskattningen. I äldre tider upptogo förteckningarne öfver mantal endast dem, som borde utgöra skatt; och äfven nu, då alla personer utan undantag skola, till ökad kontroll och jemväl till upplysning för andra ändamål, införas i mantalsförteckningarne, kunde det sägas, att mantalsskrifningen fortfarande verkställdes för att tjena till grund och ledning vid påförande af skatt till Staten. Det vore också denna omständighet, som föranledt att man, vid bestämmande af ansvarspåföljd för uraktlåtenhet af mantalsskrifningsförordningens föreskrifter, velat med den största varsamhet tillvägagå. Dessa föreskrifter, så vidt de hade afseende på de skattskyldige, innefattade åligganden dels att meddela uppgift till mantalsskrifning, dels att vid inflyttning förete prestbevis. För försummelse härutinnan stadgades böter, som första gången utgingo med 2 R:dr eller med 2 R:dr 50 öre, efter anmälan af mantalsskrifningsförrättaren och pröfning af Konungens Befallningshafvande. Då dylika böter numera förvandlades, hade således det förhållande inträffat, att Svenska undersåter kunde komma att undergå fängelse vid vatten och bröd endast därför, att de uraktlåtit iakttaga stadganden, som afse utgörande af allmän skatt.

Utom det att sådant förfarande innefattade en framstående obillighet, visade sig detsamma i öfrigt såsom icke i något hänseende främjande syftmålet. För att förhindra, att någon person må undandölja sig vid inflyttning eller mantalsskrifning, derest sådant skulle kunna inträffa, hade förordningen bestämt vissa skyldigheter äfven för husbonde eller arbetsgifvare samt innehafvare af egendom, der inflyttad person uppehölle sig. Om åter perso-

nens inflyttning vore känd, men aflemmandet af prestbevis skulle underlätas eller förvägras, kunde visserligen den försumlige eller tredskande bötfällas och, i brist af tillgång, komma att undergå fängelse vid vatten och bröd; men härigenom erhöles alldeles icke hvad man önskade eller det saknade beviset, hvilket, oaktadt förvandlingsstraffet, slutligen måste på ett eller annat sätt, enligt anvisning i förordningen, anskaffas. Om, sedan alla de personer blifvit bötfälda, hvilka inom hvarje mantalsskrifningsdistrikt årligen funnes hafva försummat ofvannämnda föreskrifter, försök äfven kunde göras att utkräva fängelsestraff med hänseende till dem, som till böternas gäldande saknade tillgång, skulle härigenom snart ådagaläggas, att en fullt lika och jemn tillämpning af hvad lagen nu ansetts i ifrågavarande fall stadga, icke ens vore utförbar. Föreskrifter, som berörde beskattningen, blefve noggrannt efterledda i mån af den medborgerliga anda, som hos folket gjorde sig gällande samt af lagstiftningen kunde framkallas och underhållas. Nöjaktig ordning och fullständighet vid mantalsskrifning skulle befordras derigenom, att denna förrättning gjordes för befolkningen så litet betungande som möjligt, på samma gång som dess riktiga verkställande sammanbundes med kommunens egna intressen; hvaremot genom olämpligt eller obilligt förfarande äfventyrades att mantalsskrifningen blefve förhatlig. Motionären föreslår därför, "att Riksdagen måtte för sin del besluta den förklaring af 8 § i Kongl. Förordningen om nya strafflagens införande den 16 Februari 1864, att böter, som, enligt 5 och 6 §§ af gällande mantalsskrifningsförordning den 20 Juli 1861, varda ålagda för underlåtenhet att, vid inflyttning, hos pastor förete prestbevis, eller att till mantalsskrifning meddela behörig uppgift, skola, vid bristande tillgång hos den bötfälde, icke förvandlas till annat straff, utan i kronoräkenskaperna afkortas".

Då ifrågavarande böter tillföre, der tillgång till deras gäldande saknats, gått till afkortning, utan att, så vidt känt är, det med bötesbestämelsen åsyftade ändamål derigenom förfelats; samt den förändring härutinnan, som med nya strafflagens införande inträdt, således icke synes vara af behovet påkallad, har Utskottet trott sig böra understödja förslaget; men i öfverensstämmelse med den mening, som framgår ur Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga Bref den 2 November 1866, anser dock Utskottet, att åberopade 8 § i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, enligt dess lydelse, tydligen afser äfven detta slag af böter, och en förklaring af gällande lag i den af motionären angifna syftning lär derföre ej kunna ega rum; hvadan Utskottet vördsamt hemställer,

att Riksdagen må för sin del besluta en författning, hvarigenom stadgas som följer:

Böter, som enligt 5 och 6 §§ af Kongl. Förordningen angående mantals- och skattskrifningarne i riket den 20

Juli 1861 varda ålagda, skola, der den bötfälde saknar tillgång till deras gäldande, utan afseende å hvad som stadgas i 8 § af Kongl. Förordningen om nya strafflagens införande den 16 Februari 1864, i kronoräken-skaperna afkortas.

Stockholm den 8 Maj 1869.

På Utskottets vägnar:

Arvid Faxe.
